

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2012/37 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2014/68

Karar Günü : 2.10.2014

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokrat Parti 2011 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi içtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 3.1.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Esas incelemenin yapılması için, Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Demokrat Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2011 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddî öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2011 yılı gelirleri toplamının 24.101.628,06 TL ve giderleri toplamının 24.950,172 TL olduğu, gelecek yıla devreden nakit tutarının ise 502.934,96 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Parti 2011 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle Partinin 2011 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 20.906,011,92 TL olup bunun 309.000,00 TL'si bağışlardan, 20.404,551 TL'si satış gelirlerinden, 102.975,92 TL'si faiz gelirlerinden, 485,00 TL'si çeşitli gelirlerden, 89.000,00 TL'si milletvekilliği aday adayt bağışlarından oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2011 yılı gelirleri toplamı ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin 2011 yılı gelirleri toplamı 3.194.541,89 TL olup bunun 52.039,51 TL'si aidatlardan, 165.395,88 TL'si bağışlardan, 2.937.746,90 TL'si genel merkez yardımı, 39.359,60 TL'si sair gelirlerden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezinin 2011 yılı giderleri toplamı 21.722.088,50 TL olup, bunun 1.566.013,02 TL'si personel giderleri, 2.937.246,90 TL'si teşkilata yardım, 461.207,08 TL'si temsil ve ağırlama gideri, 23.656,82 TL'si basılı kağıt ve kırtasiye gideri, 363.360,07 TL'si haberleşme gideri, 497.633,81 TL'si taşıma ve vasıta gideri, 68.441,00 TL'si seyahat gideri, 6.322,44 TL'si kira gideri, 299.279,16 TL'si tamir bakım ve onarım gideri, 141.374,08 TL'si ısınma, aydınlatma, temizlik gideri, 13.282.856,35 TL'si vergi, sigorta, noter gideri, 12.325,74 TL'si demirbaş alımı, 914.858,32 TL'si satın alınan propaganda malzemesi giderleri, 571.389,18 TL'si basın yayın gideri, 387.915,08 TL'si geçen yıldan kalan borçlar ve 188.209,45 TL'si sair giderlerden oluşmaktadır. Ayrıca Partinin 129.612,73 TL verilen teminat ve avansları bulunmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2012 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 485.250,29 TL'dir.

Parti Genel Merkezinin 2011 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri "Belgelendirme" kavramıdır. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde "Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır." şeklinde tarif yapılmış ve "Fatura Kullanma Mecburiyeti" başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hâllerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun'un "Gider Pusulası" başlıklı 234. maddesindeki, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptırana

ile yapının veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir.” hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Kanun’un 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, beş bin liraya kadar olan (2011 yılı için 64,14 TL) harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Kanun’un 70. maddesinde, “Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır.” ve aynı Kanun’un 75. maddesinde, “Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir” ve 76 ncı maddesinde de, “Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir” hükümleri yer almıştır.

1- 15.11.2011-157/374 yevmiye tarih ve no’su ile 06 AS 9448 plakalı araca 100,00 TL’lik motorin,

30.11.2011-160/388 yevmiye tarih ve no’su ile 38 YZ 949 plakalı araca 200,00 TL’lik motorin alındığı görülmüştür.

Parti bütçesinden yapılan bu ödemelere ilişkin olarak Parti araç listesinde yer almayan bu araçların ruhsat fotokopilerinin birer örneğinin gönderilmesi ve Partiye ilişkilerinin açıklanması, değilse toplam 300,00 TL’lik motorin alımı ödemesinin Parti bütçesinden yapılmasının nedenlerinin izahı istenmiştir.

Parti sorumluları, ‘Petrol istasyonundaki pompacının, 06 AZ 9448 yerine 06 AS 9448 ve yine 06 AZ 9448 yerine de 38 YZ 949 plakalarını sehven yanlış girmesi sonucu gözden kaçmıştır.’ şeklinde cevap vermişlerdir.

Parti sorumluları, bir ödemenin parti tüzel kişiliği adına yapıлып yapılmadığını, doğruluğunu ve 2820 sayılı Kanun’a uygunluğunu sorgulamak zorundadır. Dolayısıyla, Parti yetkililerinin Parti tüzel kişiliğine ait olmayan 06 AS 9448 ve 38 YZ 949 plakalı araçlara ait bir ödemeyi (velev ki pompa görevlisi sehven yanlış plaka girse bile) fark etmesi ve bu ödemeyi yapmaması gerekmektedir. Bundan dolayı 300,00 TL’lik ödeme, Parti tüzel kişiliği adına yapılan bir ödeme olmayıp kişisel niteliklidir ve Hazineye irad kaydedilmesi gerekir.

Sonuç olarak, Parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan giderlerin parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun’un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 300,00 TL ödemenin, aynı Kanun’un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazineye irad kaydedilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

2- İl Örgütleri Giderleri

Demokrat Partinin 81 il örgütünü kapsayan 2011 yılı giderleri toplamı 3.228.083,50 TL olup bunun 169.310,00 TL’si personel gideri, 216.573,07 TL’si teşkilata yardım gideri, 286.933,20 TL’si temsil ağırlama gideri, 111.489,79 TL’si basılı kağıt, kırtasiye gideri, 299.114,68 TL’si haberleşme gideri, 376.535,01 TL’si taşıma ve vasıta gideri, 40.261,00 TL’si seyahat gideri, 633.579,69 TL’si kira gideri, 65.992,45 TL’si tamir bakım ve onarım

gideri, 255.747,32 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik gideri, 24.195,49 TL'si vergi, harç, noter ve sigorta gideri, 361.255,38 TL'si propaganda malzeme gideri, 153.293,41 TL'si basın yayın gideri, 41.016,80 TL'si geçen yıldan kalan borç ödemesi ve 192.786,21 TL'si sair giderlerden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2012 yılına devreden kasa banka mevcudu 17.684,67 TL'dir.

Partinin il örgütlerinin 2011 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu görülmüştür.

D- Parti Mallarının İncelenmesi

Parti'nin 2011 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınmaz mal ediniminde bulunmadığı görülmüş, edinilen toplam 12.325,74 TL değerindeki taşınır mal ve menkul kıymet ediniminin ise 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

IV- SONUÇ

Demokrat Partinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2011 yılı kesin hesabında gösterilen 24.101.628,06 TL gelir, 24.950.172,00 TL gider ve 502.934,96 TL gelecek yıla nakit devrinin Hazineye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak Partinin amaçlarına uygun olmayan ve Parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 300,00 TL karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi uyarınca Hazineye irad kaydedilmesine,

2.10.2014 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN